

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

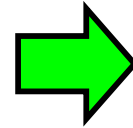
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Základní projevy života

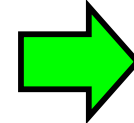
**Tento materiál vznikl v rámci projektu
CZ.1.07/1.1.14/01.0042
Jdeme s dobou – moderně a tvořivě
na Střední škole spojů a informatiky,
Tábor, Bydlišského 2474**

Základní projevy života

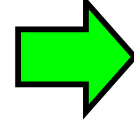
1. Metabolismus

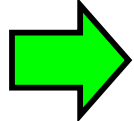
2. Reprodukce

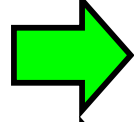
3. Proměnlivost a dědičnost

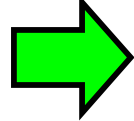
4. Regulace

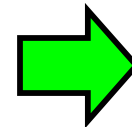
5. Růst

6. Vývoj

7. Časová omezenost jedinců

Zpracovaly:

Mgr. Karla Machoňová, Ing. Dana Almášiová

SŠ spojů a informatiky Tábor
2013

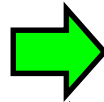
1. Metabolismus

Látková přeměna

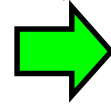
Dochází k přeměně látek a energií v buňkách a v živých organismech

Dělíme na:

anabolismus

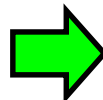

katabolismus

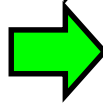

Oba děje probíhají u *živočichů* současně.

fotosyntetická asimilace

disimilace

U *rostlin* probíhají převážně odděleně.

A) ANABOLISMUS

Z jednoduchých organických látek vznikají látky složitější

Jedná se o skladné děje

Energie se spotřebovává

Převažuje v buňce, která roste a rozmnožuje se.

B) KATABOLISMUS

Složitější organické látky se štěpí na jednodušší

Jedná se o rozkladné děje

Energie se uvolňuje

Převažuje v buňce, která vykonává práci.

Pokud chce dospělý člověk snížit svou váhu, který z obou metabolických dějů by měl převažovat a proč?

Který z obou dějů bude převládat u dětí a proč?

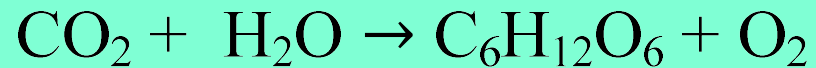

FOTOSYNTETICKÁ ASIMILACE (fotosyntéza)

z jednoduchých anorganických látek – $\text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$

rostlina vyrábí organické sloučeniny – **CUKR**

O_2 je pouze vedlejší produkt fotosyntézy

ÚKOL: *Pojmenuj jednotlivé chemické látky v uvedené rovnici.
Podtrhni anorganické látky.
Zakroužkuj látku organickou.*

Fotosyntéza probíhá za světla v listech rostlin za pomoci zeleného barviva – chlorofylu

*Fotosyntéza má zásadní význam pro život na Zemi.
Proč je tomu tak a jaký je hlavní produkt fotosyntézy?*

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Leaf_1_web.jpg

DISIMILACE

Děj probíhá za tmy

Ukládají se látky vyrobené při fotosyntéze
(například do plodů nebo do růstu rostliny)

Rostlina spotřebovává část vyrobeného kyslíku a vydechuje CO₂

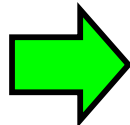
2. Reprodukce

Jaký je český význam slova reprodukce?

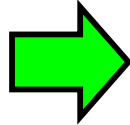

Dělíme ji na:

Pohlavní

Nepohlavní

Pohlavní rozmnožování je děj, při kterém vzniká nový jedinec splynutím pohlavních buněk zpravidla dvou různých organismů (výjimečně jednoho).

U rostlin je vajíčko a pylová buňka.
U lidí vajíčko a spermie.
Nový jedinec nese genetické znaky obou rodičů.

Nepohlavní rozmnožování

rodičovský organismus produkuje potomstvo z části svého těla.
Obvykle je charakteristický pro nižší organismy.

Tímto způsobem vznikají geneticky stejné organismy jako je mateřský organismus.

Druhy nepohlavního rozmnožování:

Dělení

Pučení

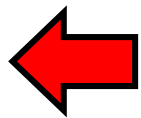
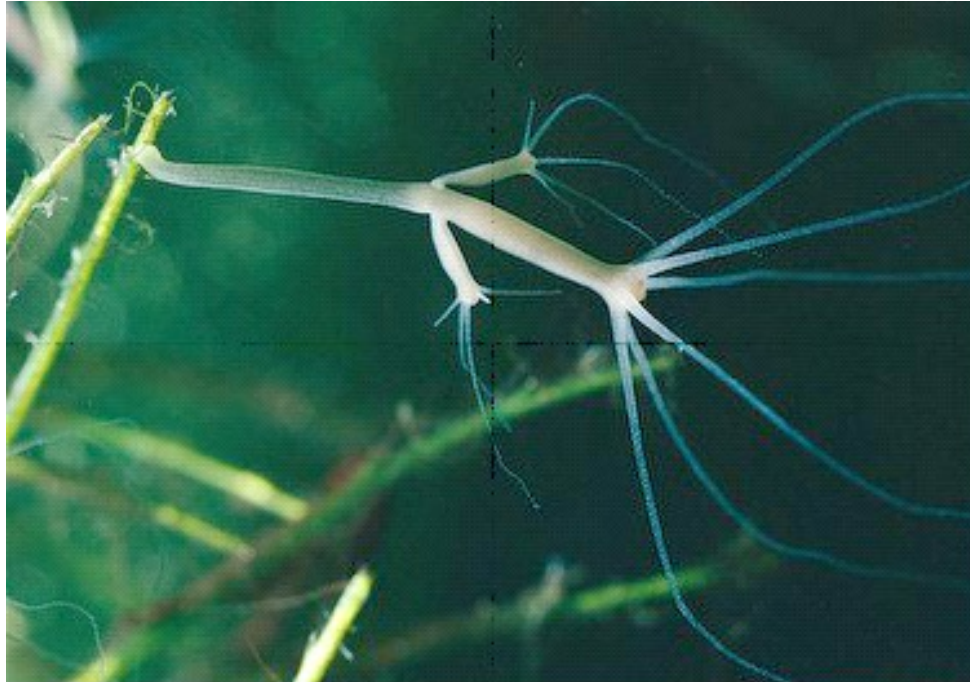
Oddenek

Hlíza

Řízkování

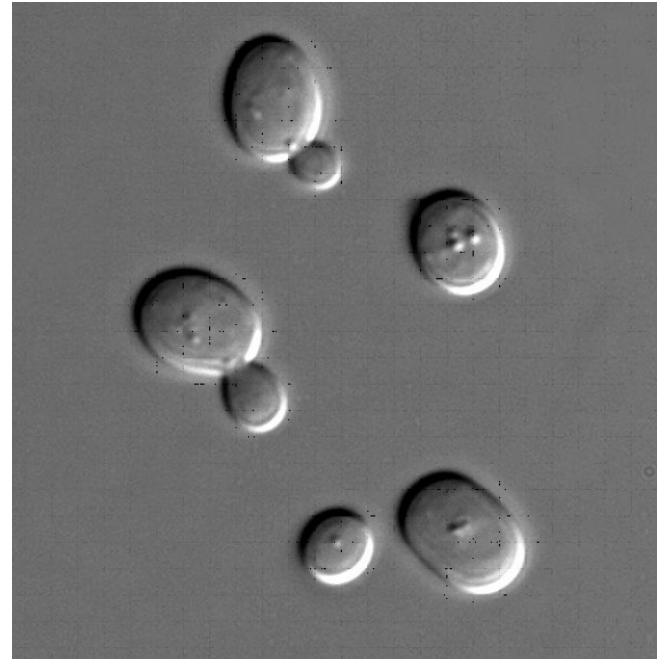
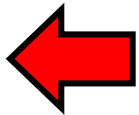

Dělení Nezmar hnědý

Pučení kvasinky

*Kvasinky jsou součástí chlebových
či pivních kvasnic. Dokážete
vysvětlit proč při jejich použití kyne
těsto nebo kvasí pivo?*

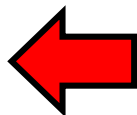

Oddenek jahody

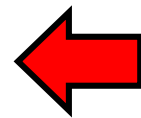
*Mohou se jahody
rozmnožovat také pohlavně?*

*Z jaké její části může
vzniknout nový jedinec?*

Hlíza brambory

Pokud při nepohlavním rozmnožování vznikne geneticky stejný jedinec, jak to uděláme, pokud chceme vypěstovat bramboru jiných vlastností a vzhledu?

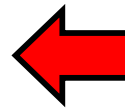

Řízkování

Řízek je oddělená část rostliny, která vytváří nové kořeny, stonky a listy.

Je to anabolismus, protože buňky dětského organismu se množí a rostou.

**Pokud převládá výdej nad příjmem
neboli katabolismus nad anabolismem,
snižuje se váha**

3. PROMĚNLIVOST A DĚDIČNOST

Proměnlivost

znamená, že každý nový jedinec je vždy lépe připraven na život v prostředí, ve kterém žije.

Je to pravda vždy?

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dodo_1.JPG

Dědičnost

je kombinace znaků získaná po předcích.

4. REGULACE

Najděte výstižný český výraz pro tento pojem

Živočichové jsou regulováni prostřednictvím nervové a hormonální soustavy

Rostliny jsou regulovány prostřednictvím.....?

***Jak jsou vlastně řízeny rostliny, když nemají nervovou soustavu?
Jak vědí, kdy mají kvést, kdy plodit a kdy například shodit listy?***

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Unidentified_orange_red_tree.jpg

5. Růst

Proč vlastně organismy rostou?

Zatím co rostliny rostou celý svůj život (například sekvojovec obrovský), tak živočichové (až na výjimky například hadi) ukončí růst s dosažením dospělosti.

Dokážete někdo přijít na to, proč je rozdíl mezi růstem rostlin a živočichů?

V přírodě zaznamenáváme růst i u neživých složek ekosystému. Rostou například krystaly nerostů, tento růst se nazývá **apozice** neboli přikládání vrstev.

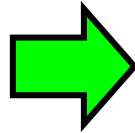

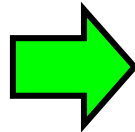
6. Vývoj

Každý organismus prochází dvěma druhy vývoje:

1. Ontogenetický vývoj

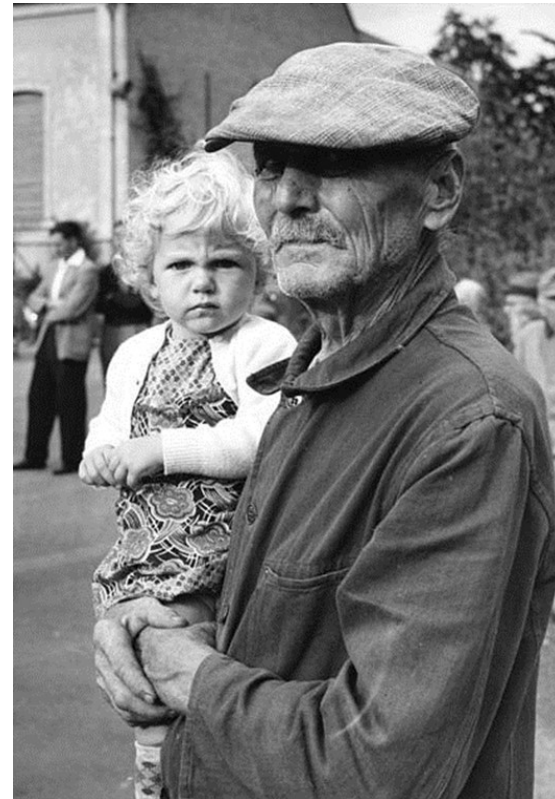

2. Fylogenetický vývoj

1. Ontogenetický vývoj

Vývoj jedince od narození do smrti.

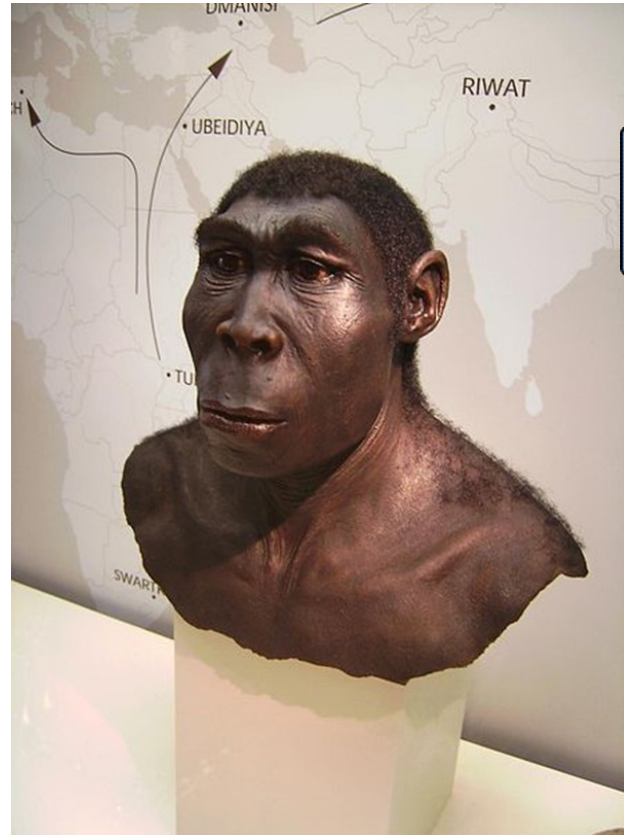
Vyjmenujte nějaké ontogenetické vývojové změny u člověka.

2. Fylogenetický vývoj

Vývoj druhu od vzniku po zánik.

Vymenujte nějaké fylogenetické vývojové změny u člověka.

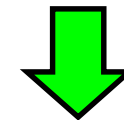
Je fylogenetický vývoj člověka ukončen?

Znáte nějaké organismy, jejichž fylogeneze byla ukončena?

7. Časová omezenost jedinců

Jedinci živé přírody mají vždy omezený časový interval pro život.

Na čem závisí délka života jednotlivých druhů organismů?

Jak dlouho žije například pes, kůň, želva, jepice?

Aktuální délka života jedince závisí do značné míry na zdravotním stavu a způsobu život, ale nikdy nepřekročí geneticky daný časový úsek.

I když se o svého psa bude vzorně starat, tak s vámi nemůže zestárnout.....

Rostliny růstem zvětšují svou velikost a tím potencionálně i množství potomstva, které může vyrůst ze semen.

Živočichové, i kdyby stále rostli, tak se počet jejich potomstva nezvětší.

